

Steinkjer 29.11.2023

Innspill til stortingsmeldinger om klima og naturmangfold

Vi fikk ikke anledning til å delta på noen av innspillsmøtene, men tillater oss å gi et samlet skriftlig innspill til de to meldingene. Vi fokuserer på forhold som har med skog og trebruk å gjøre, men dette kan ikke løsrives fra et samlet arbeid.

Vi gir innspill til hvert av spørsmålene som er stilt i invitasjonen til innspillsmøtene:

- 1. Når vi i 2050 har nådd natur- og klimamål, hva er de tre viktigste grepene som ble gjort i dag for å komme dit?**
  - a. Nedbygging av natur og avskoging har stanset. Vi kan ikke fortsette å avskoge 60 000 daa hvert år, slik vi gjør i dag. Det fører både til en totalødeleggelse av naturen på de aktuelle arealene og en kraftig reduksjon i mulighetene til å produsere fornybare ressurser i skogen til det grønne skiftet. Sjøl om skogbruk påvirker naturen, er det i en helt annen divisjon, og kan ikke sammenliknes med avskoging/nedbygging.
  - b. Vi har økt den biologiske produksjonen betydelig. Dette er helt nødvendig for å kunne benytte fornybare ressurser til erstatning for de enorme mengdene fossile ressurser vi bruker i dag. Vi har lang erfaring med ressursoppbygging i skogen, men de siste 10-årene (1995-2023) har innsatsen dalt kraftig, som er noe av grunnen til at tilveksten for første gang på over 100 år er synkende. Det er ingen motsetning mot å produsere mye tømmer på de arealene der vi produserer ressurser til samfunnet, og ivareta de områdene som er lite berørt av mennesker. Med dårlig tilvekst/produksjon, må vi utnytte en større del av skogarealet for å ha nok ressurser i det grønne skiftet. For å øke produksjonen, må vi også ta i bruk areal vi ikke lengre trenger i jordbruket, eller andre arealer som ikke brukes til opprinnelig formål, til skogproduksjon, såkalt påskoging, i stedet for å la dem vokse igjen med kratt. Kratt produserer lite masse, tar derfor opp lite CO2 og gir ikke særlig mye og ikke høyverdig virke til det grønne skiftet.
  - c. Vi bruker fornybare ressurser, og sirkulerer disse så lenge som mulig.

Oppsummert: Avskoging og nedbygging er den virkelig store trusselen mot naturmangfoldet, når det er snakk om skogarealet.

2. Hvilke viktige rammer og hensyn må de to meldingene ha med seg fra ditt ståsted?

Utfordringene knytta til klima og natur må sees i sammenheng, men har også klare ulikheter. Klimaet påvirker naturen og tilstanden i naturen påvirker på forskjellig vis klimaet. Klimagassutslipp påvirker klimaet, uansett hvor utslippet skjer. Dette er ulikt

utviklingen i naturen, som primært har betydning for det stedet det skjer. Det er svært viktig å ha med i arbeidet med natur at utfordringsbildet er forskjellig, og at årsaker og løsninger ikke er generelle og derfor ikke kan overføres direkte fra ett sted/land til et annet.

Vi er av den klare oppfatning at FNs bærekraftsmål nr 13 Stoppe klimaendringene er en forutsetning for å kunne lykkes med de øvrige målene. Raske og kraftige klimaendringer vil ha stor påvirkning på naturen. Vi mener derfor det er viktig i en periode å akseptere en del påvirkning på naturen fra næringer som hindrer klimagassutslipp. I denne kategorien er skog og trebruk blant de fremste tiltakene. Skogen tar i dag netto opp mye CO₂, og bruk av tre i stedet for andre råstoff/materialer hindrer klimagassutslipp.

I norske klimarapporter, sist Klimautvalget 2050 sin rapport, får energi og energiproduksjon en dominerende plass. Det er ikke unaturlig, ettersom Norge er en energinasjon med mye fossil energiproduksjon, og fordi mye av klimagassutslippene er knytta til energiproduksjon. I tillegg fører energiproduksjon også til store naturinngrep.

Vi mener materialer og produkter vies alt for lite oppmerksomhet. Svært mye av energiproduksjonen brukes på en eller annen måte til å lage og frakte materialer og varer. Produkter som har sin opprinnelse i tre, er klimavennlige, krever ofte lite energi å bearbeide og det benyttes fornybar energi, og kan være kortreist. De kan i svært mange tilfeller erstatte produkter som har stort klimapådriv. Skogens muligheter i klimasammenheng må sees i hele verdikjeden og opp mot sluttbruken. Påvirkningen på naturen må også sees i dette perspektivet. Uansett materiale må graden av sirkulering økes betydelig.

Oppsummert: Vi må lykkes med å stoppe klimaendringene for å kunne lykkes med de andre av FNs bærekraftsmål. Da må fossil ressursbruk erstattes med fornybare ressurser og sirkulærøkonomien må vokse.

3. Arealbruksendringer er en stor utfordring både for natur og klima. Hva bør meldingene legge frem for å sikre at arealbruken fremover bidrar til at vi når natur- og klimamålene?

Se svar på spørsmål 1. Det er viktig at nedbygging og annen avskoging ikke sidestilles med skogbruk. Påvirkningen på naturen er svært forskjellig i de to tilfellene.

4. Internasjonalt samarbeid er nødvendig og viktig for å løse klima- og naturkrise. Hvordan kan internasjonalt samarbeid styrkes på klima- og naturområdet i årene fremover?

Norge må arbeide for at LULUCF fungerer på en måte som gjør at den norske skogen og arealbruken faktisk bidrar til opptak og reduksjon av klimagasser. I den forbindelse er tidshorizonten som settes og referanseårene svært viktig. Dette forholdet er felles for nordisk skog.

5. Naturavtalen er et rammeverk for alle. Hvordan kan vi sikre at alle samfunnsaktører og hele myndighetsapparatet i denne regionen tar sin del av ansvaret for å gjennomføre naturavtalen og stanse tapet av natur innen 2030?

Nedbygging av natur- og produksjonsarealer skjer vanligvis fordi det gir den billigste løsningen på kort sikt. I en oljedrevet økonomi er det svært vanskelig å sette høy nok verdi på natur- og produksjonsarealer. Dette må derfor reguleres av et sterkt lovverk, på samme måten som jordvernet.

Det er behov for en definisjon av hva som er naturtap. Langsiktig, bærekraftig utnyttelse er blant de sikreste måtene å ivareta natur på. Utelukkende å konservere natur og bruke fossile ressurser er ikke en god strategi.

Oppsummert: Det er behov for en definisjon av hva som er naturtap og hva som regnes som arealbruksendringer.

6. Hva trenger kommuner, næringsliv og andre av kunnskap og virkemidler for å ivareta naturen bedre i denne regionen?

Det er helt nødvendig å få forståelse for at bit for bit nedbygging og fragmentering av naturen gir en samlet stor effekt.

Det er behov for kunnskap om sammenhengene i naturen og den helhetlige økologien. Ofte er det særinteresser som vektlegges mest.

Vi må verdsette de beste produksjonsarealene – skogareal er ikke skogareal, det er store forskjeller i produksjonsevnen.

7. Hvilke andre grep enn vern kan vi ta for å sikre langsiktig beskyttelse og bevaring av viktige naturområder (jfr mål 3 i naturavtalen)?

I Norge har vi en lang tradisjon for å kombinere fredning med bruk. Noen arealer er så viktige og så sensitive mot bruk, at de må fredes. Men vi er framover nødt til å bruke det aller meste av arealet til fornybar ressursproduksjon. Dette må gjøres på en bærekraftig måte, med generelle og spesielle hensyn. Skogbruket er sterkt regulert gjennom sertifiseringssystemet.

For skogarealet har dette vist seg som en meget vellykket strategi, der man har klart å bygge opp tømmerressursene og karbonlageret voldsomt, og samtidig få en positiv utvikling for en stor del av det biologiske mangfoldet de siste 100 årene.

Verden har en klima- og naturkrise, og disse må løses sammen! Men det er ikke dermed sagt utfordringa er lik over alt. Norge/nordmenns forbruk påvirker klima og natur i verden i svært stor grad. Vårt uttak av olje og gass påvirker i stor grad klimaet. De store tallene for skog viser:

- All skog er sertifisert, 70 000/ 1 mill daa nøkkelbiotoper
- Areal gammelskog doblet siste 20 år
- Mengden død ved har økt med 50 % de siste årene
- Det er mer lauv
- Bedring på rødlista (60 % av artene lever i skog):
  - Men «kun» 48 % av de trua artene lever i skog. Noen sitater:
  - Flere arter som får en lavere, dvs. mindre alvorlig kategori enn en høyere kategori - motsatt av den generelle utviklinga.
  - Økt kartlegging har ført til mange nye funn av rødlistearter og mange populasjoner er større enn tidligere antatt.
  - Flere arter som tidligere ble vurdert å være i nedgang, har nå enten gått ut av Rødlista eller har fått en lavere kategori som følge av at nedgangen har avtatt eller opphørt.

Oppsummert: Areal som har lav verdi er det lett å sløse med, og bruke til andre formål. Det er derfor viktig å verdsette den fornybare produksjonen på arealene. Den langsiktige ressursoppbyggingen i skogen har gått parallelt med en generelt sett positiv utvikling for naturverdiene.

8. Med utgangspunkt i 2050-utvalgets hovedanbefalinger (se lenke), hva bør klimameldingen prioritere å følge opp, sett fra ditt ståsted?

Regjeringens plattform som legger til grunn at «klima og natur skal være en ramme rundt all politikk», gir et godt grunnlag for å følge opp klimautvalgets anbefaling om at «Alle tiltak innen klimapolitikken bør vurderes på grunnlag av samlede virkninger på utslipp over tid» og «Det er også vesentlig at klimapolitikken ses i sammenheng med naturkrisen og politikk for bærekraftig bruk av arealer både på land og til havs.»

Vi mener også dette punktet er svært viktig, men at det er for snevert å se isolert på opptak og lager av karbon i skogsektoren, ettersom den store klimaeffekten kommer ved at produkter fra tre hindrer bruk av mer klimafientlige varer: «Det settes egne klimamål for utslipp, opptak og lager av karbon i sektoren for skog- og arealbruk. Målene ses i sammenheng med nasjonale mål for naturmangfold og internasjonale forpliktelser for natur.»

I tillegg til fredning, som ofte er det første mange tenker på når det gjelder ivaretagelse av natur, er bærekraftig forvaltning av arealer helt avgjørende. Tar man hensyn til den samlede virkningen over tid, er det gode muligheter for å lykkes. Da vil effekten av skogbruk og bruk av tre i det grønne skiftet sees på som en helhet og over tid, og ikke skogen for seg og bruken av produktene for seg. En kort tidshorisont på mål for opptak i skogsektoren vil gi et helt feil svar, da er stopp i hogst eneste løsning. Tar man inn hele verdikjeden og har en lengre horisont, så får man med den reelle effekten.

Oppsummert: Sette mål for opptak og lager i skog- og arealsektoren med så lang horisont at ikke stopp i hogst blir eneste løsning, slik det vil bli om 2030 er målet, fordi ingen positive skogtiltak vil virke på så kort sikt. Klimaeffekten av hele verdikjeden MÅ regnes inn.

9. Hvordan legge til rette for en rettferdig omstilling til lavutslippssamfunnet, og hvordan bør en klimapolitikk som når klimamålene innrettes slik at den har legitimitet og aksept i samfunnet?

Fylkesrådet i gamle Nord-Trøndelag fylke hadde en klimakampanje som het «Plant et tre». Motivasjonen for den kampanjen var at fokus på tiltak som for eksempel rushtidsavgift ikke klinger godt i et distriktsfylke som Nord-Trøndelag. Alle har derimot et forhold til skog og skogbruk. Ved å ha planting og skogforyngelse som inngang, fikk kampanjen legitimitet, og man kunne ta opp andre klimatema også.

Klimapolitikken må ha i seg noe folk oppfatter som konkret og håndfast, ikke bare det som av mange kan oppfattes som symbolpolitikk. Skogen tar i dag opp halvparten av Norges menneskeskapte klimagassutslipp. Å øke innsatsen innen foryngelse og skogkultur på de områdene vi allerede driver skogbruk på, er så konkret og godt dokumentert, at det vil ha stor forståelse i befolkningen. Dette må kombineres med tilstrekkelig fredning, som ikke betyr å hermetisere 30 % av arealet – dersom man leser naturavtalen dit.

Elektrifisering av sokkelener et tiltak mange oppfatter som en rein regneøvelse, som bidrar til å legitimere og holde fossilindustrien i gang.

Klimautvalget foreslår at det utarbeides en strategi for slutfasen av norsk petroleumsvirksomhet. I denne strategien må det også inngå hvordan man skal erstatte verdiskapingen og sysselsettingen som i dag skjer i petroleumssektoren, samt den energien og de produktene vi lager av fossile kilder. Igjen blir det åpenbart at vi ikke kan frede oss til en grønn framtid, men må utnytte fornybare ressurser på en bærekraftig måte.

Oppsummert: Klimapolitikken må være mest mulig konkret og vise at det fører til reelle utslipp og/eller karbonopptak og lagring. Deler av klimapolitikken må treffe hele landet.

